

Bollettino di guerra n. 1160

Aspri combattimenti nel settore centro-settentrionale del fronte siculo

6 mercantili di 29.000 tonn. complessive colpiti, 12 aerei distrutti

Comando Supremo, Bollettino di guerra n. 1160:

La pressione avversaria ha ripreso violenza, con il concorso di poderose masse aeree, nella regione centro-settentrionale del fronte siculo dove aspri combattimenti sono in corso. Nel porto di Gela azioni notturne di bombardieri germanici conseguivano favorevoli risultati: Sei mercantili di complessive 29.000 tonnellate di stazza venivano colpiti e danneggiati. Centri della provincia di Salerno e località della periferia di Napoli sono stati attaccati dalla aviazione anglo-americana; di scarsa entità i danni segnalati, limitato il numero delle perdite. Risultano complessivamente abbattuti 12 velivoli nemici, dei quali 5 dalla caccia tedesca in Sicilia, 6 dalle batterie contraeree di Napoli e delle isole, uno da un idrovolante della nostra ricognizione marittima in Mediterraneo. Generale Ambrosio.

Vojno poročilo št. 1160

Hudi boji na srednjem in severnem sicilskem bojišču

6 parnikov s skupno 29.000 ton. zadetih, 12 letal zbitih

Vrhovno poveljstvo, vojno poročilo št. 1160: Nasprotnikov pritisk se je obnovil s silovitostjo in ob sodelovanju množic letal na srednjem in severnem predelu sicilskega bojišča, kjer potekajo hudi boji.

V pristanišču Geli so nočni nastopi nemških bombnikov dosegli ugodne uspehe. Zadeti in poškodovanih je bilo 6 parnikov s skupno 29.000 tonami.

Anglo-ameriško letalstvo je napadalo mesta v pokrajini Salerno ter kraje v okolici Napolja. Škoda, o kateri poročajo, je majhna, število izgub pa omejeno. Kaže, da je vsega bilo zbitih 12 nasprotnikovih letal, od tega 5 po nemških lovcih na Siciliji, 6 po protiletalskih baterijah v Napoliju in na otokih, eno po vodnem letalu za pomorsko ogledovanje na Sredozemlju. General Ambrosio.

Hudi obrambni boji pri Orlu

Sovjetski poskusi niso uspeli — 186 ruskih oklepnikov uničenih
Odločen odpor osnih čet na sicilskih bojiščih — 35 bombnikov
sestreljenih pri napadih na Nemčijo

Hitlerjev glavni stan, 30. julija. Nemško vrhovno poveljstvo je včeraj objavilo tole uradno vojno poročilo:

Na več točkah loka pri Orlu so bile naše čete ves včerajšnji dan v težkih obrambnih bojih, v katerih so jih podpirali močni oddelki letalstva. Vsi sovražni poskusi za prodor so bili po spremembah polnih bojih odbiti in so bile sovjetskim četam prizadete nove znatne izgube. Samo na odseku severno od Orla so izgubili nad 100 oklepnikov in 33 letal.

Na drugih odsekih bojišča je podvil sovražnik samo krajeno omejene napade, ki so bili odbiti deloma v zelo ostrih bojih ali v protisunkih.

Skupno je bilo včeraj uničenih 186 sovjetskih oklepnikov.

V zadnjih težkih obrambnih bojih južno od Ladoškega jezera se je posebno odlikovala vzhodno-pruska I. pehotna divizija.

Prodorni sunki ameriške vojske vzdolž se-

Važni ukrepi nove italijanske vlade

Prepoved o ustanavljanju političnih strank do konca vojne — Razpust fašistovske zbornice

Rim, 30. julija. s. Agencija Stefani poroča, da je vlada poleg ukrepov, ki so že bili sporočeni, znova potrdila prepoved o ustanavljanju sleherne politične stranke za ves čas vojne. Zaradi tega je samo po sebi prepovedano med vojno v kakršni koli obliki uporabljati znake, znamenja in zastave, ki bi se kakor koli nanašale na politične stranke. Edino znamenje, ki mora v sedanjem trenutku združevati in brati vse Italijane, je znamenje tribarvnice.

Na isti seji vlade so sklenili zaključiti poslovanje in razpustiti fašistovsko in korporacijsko zbornico. V štirih mesecih po končanem vojnem stanju bodo volitve v novo poslansko

zbornico in bo poskrbljeno, da bo ta zbornica potem sklicana in da bo začela z delom.

Na tej seji so sklenili tudi odpraviti vse zakone, ki določajo omejitve v zvezi s samskim stanom.

Vse ukrepe je takoj potrdil vladar.

Rim, 30. julija. s. Agencija Stefani poroča: Z ukrepi, ki se že izvajajo, se je začelo oporočanje tistih, ki so bili obsojeni zaradi političnih prestopkov. Ker je treba pri tem upoštevati znatno število primerov, ki se bo treba nanje ozirati, sodijo, da bo izvedba omenjenih ukrepov neogibno zahtevala časa. Zapovedali so, da se je treba izogniti slehernemu birokrat-

skemu zavlačevanju in da je treba pretres posameznih primerov pospešiti, kar se le da.

Iz varnostnih razlogov, ki jih narekuje skrb za javni red, so bile prijete številne vidne osebnosti, ki so se nekaj borile v razpuščenih vrstah fašistovske stranke.

Žalna slovesnost za kraljem Umberto I.

Rim, 30. julija. s. Včeraj dopoldne je ob 43. obletnici smrti pokojnega kralja Umberta I. v Panteonu bilo žalno sveto opravilo, ki se ga je udeležil tudi Nj. Vel. Kralj in Cesar. Navzoč je bil ves dvor.

Novi zunanji minister dopotoval v Rim

Rim, 30. julija. s. Baron Rafael Guariglia, katerega je maršal Badoglio nedavno povabil na vodstvo zunanjega ministrstva, je včeraj prispel v Italijo v Rim. Guariglia je prišel naravnost iz Carigrada, kjer je zapustil mesto italijanskega veleposlanika pri turški vladi.

Svarilo italijanskemu ljudstvu pred lažnimi govoricami

Rim, 29. julija. s. Agencija Stefani sporoča: Še vedno se razširjajo lažne govorice o senzacionalnih dogodkih, ki nimajo nobene resnične osnove. Take govorice trosijo neodgovorni in protinacionalni ljudje, ki bi radi motili red in mir. Državlani naj ne verjamejo takim glasovom in naj jih na noben način ne širijo dalje.

Seja španskega političnega vodstva

Madrid, 29. julija. s. Španski vodja je sklical politično vodstvo falange v palačo Pardo ter seji sam predsedoval.

Za obrambo argentinske nevtralnosti

Buenos Aires, 29. julija. s. Načelnik policije je vsem listom poslal oklic, v katerem jih opozarja, da je nujno potrebno izogibati se objavljanju novic, naslovov in razlag, ki bi lahko kršile nevtralnostno politiko države ter koristile propagandi katere koli vojskujoče se stranke.

Ameriška letala nad Hongkongom

Hongkong, 30. julija. s. Ameriška letala iz Kitajske, ki so se prikazala včeraj popoldne nad Hong-Kongom, je topništvo protiletalske obrambe odbilo, kakor javlja poročilo glavnega stana. Letala, ki so tjavendali zmetala kakih dvajset bomb, so povzročila le prav lahko škodo.

Položaj Abesinije pod Angleži

Lisbona, 30. julija. s. Bivši abesinski pooblaščen minister v Londonu, dr. Martin, je v nekem listu objavil oster članek proti politiki pritiska, ki jo Anglija izvaja v Abesiniji. Dr. Martin zatrjuje, da so Angleži tedaj, ko so postavili na prestol Heileja Selasija, zajamčili vladarju največjo svobodo dela in vse prednosti, ki jih ima neodvisen vladar. Toda po vsem običaju Angleži teh obljub niso držali. Diplomatski zastopnik pri negušu je resnični razsodnik in vladar položaja. Vse premišno premoženje je na razpolago Angležem, državni proračun in valuta sta pod njihovim nadzorom in poveljniki angleške vojske v Keniji je tudi poveljnik abesinske vojske, na abesinskih tleh imajo Angleži tudi svoje posadke. V bistvu je Anglija v dveh letih docela podredila Abesinijo svoji oblasti in vlada nad njo tako, kakor vlada nad katero koli drugo kolonijo.

Boljševiški napadi pri Orlu spodleteli

Berlin, 29. julija. s. Iz vojaškega vira se je izvedelo, da so včeraj divjali najhujši boji na odseku pri Orlu, kjer je nasprotnik znova ves dan napadal z velikimi pehotnimi silami. V hudih bojih, v katerih je vojna sreča nihala zdaj sem zdaj tja, so nemške čete boljševiške napade zavrnile ter nasprotniku prizadevale hude izgube in uničile mnogo sovjetskih oklepnikov. Nemško letalstvo je krepko posegalo v boje ter sestrelilo 33 sovražnih letal. Sovjetske oklepne in pehotne enote so bile razkrojene, mnogo baterij je moralo umolkneti in sovjetske prometne zveze so utrpelo hudo škodo.

Japonski uspehi na vseh azijskih bojiščih

Tokio, 29. jul. s. Z nekega japonskega oporišča na Kitajskem poročajo, da so japonski lovci med nekim letalskim spopadom zbili dva »P-40«. Edinice letalstva japonske vojske so zopet napadle letališče Kierov. Nastala je huda škoda na odletiščih in v drugih letalskih napravah. Vsa japonska letala so se vrnila na oporišča.

Tokio, 29. jul. s. V poldrugetni vojni se je na Filipinih in v Birmi posebno izkazal odred japonskega letalstva pod poveljstvom generala Riosukeja Matkanisija, ki je sestrelil od pričetka vojne do konca maja 620 nasprotnikovih letal, od katerih je 214 zrušil v borbah. Jata generala Matkanisija je potopila 142 ledij, uničila 3707 tankov in mnogo vojnih potrebščin. V tej dobi je izgubila 60 letal, ki so se večinoma prostovoljno poglala proti ciljem.

Peking, 29. julija. s. Japonsko poveljstvo na severnem Kitajskem je objavilo poročilo o uspehih proti komunističnim četam. Poročilo obsega boje v zadnjih šest mesecih. V tem času

Upokojitve ter imenovanja novih prefektov

Rim, 30. julija. s. S Kraljevim ukazom so bili premeščeni prefekti:

Upokojeni so: Borri Dino, prefekt v Turinu; Le Pora dr. Antonio, prefekt v Litoriji; gr. uff. Olivari Vincenzo, prefekt v Mantovi; Rag. Dinale Noss, prefekt v Vicenzi; gr. uff. Tamburini Tullio, prefekt v Triestu; rag. Mosconi Giovanni, prefekt v Udine; gr. uff. Cortese Guido, prefekt v Aquili; comm. Bellini Francesco, prefekt v Goriziji; gr. uff. Parenti Era, prefekt v Comu; Scassellati Sforzolini Francesco, prefekt v Anconii; Stracca Giuseppe, prefekt na razpoloženju; Tosi dr. Attilio, prefekt v Reggio Calabria; rag. Vicari Fortunato, prefekt v Pelenzi; De Cesare Nicolò, prefekt na razpoloženju; adv. Uccelli Oskar, prefekt v Milanu; gr. uff. Varano Alberto, prefekt v Palermu; comm. Grazioli Emilio, prefekt v Cataniji; gr. uff. Luciano Censo, prefekt v Benetkah.

Na razpoloženje je postavljen dr. Massimiliano Dandrea, prefekt v Salermu.

Bolgarski tisk o izjavah novega italijanskega zunanjega ministra

Sofija, 30. julija. s. V političnih krogih bolgarske prestolnice je novica o vladi maršala Badoglia, ki mu je bilo zaupano vodstvo usode Italije, imela ugoden odmev posebno v vseh plaših javnega mnenja. V Sofiji poudarjajo, da vlada v Italiji popoln mir. V težki uri, pravijo v bolgarskih političnih krogih, je italijansko ljudstvo pokazalo vsemu svetu zgledno edinost in popolno predanost domovini. Zbrani okrog slavne osebe Kralja in Cesarja so si vsi Italijani edini v volji, da bodo služili z vsemi silami svojemu narodu. Sofijski listi menijo, da dajejo Italijani danes dokaze za svojo popolno enotnost in čustvovanju in v disciplini, v izpolnjevanju dolžnosti in vdanosti do

države. Poročila iz Carigrada, ki jih bolgarski tisk ponatiskuje, govorijo o izjavah, ki jih je novi zunanji minister Guariglia dal, preden je zapustil Turčijo. Minister Guariglia je dejal: »Politika nove vlade maršala Badoglia ne bo slonela na teoriji, temveč na stvarnosti in na italijanskih narodnih koristih. Nova italijanska vlada ni vojaška diktatura. Naša vojaška sila še ni uničena, pač pa se presnavlja in ojačuje.« Končno je minister Guariglia izrekel zadovoljstvo nad turško zunanjo politiko in izrekel upanje, da se bodo odnosi med Turčijo in Italijo stalno izboljševali.

Priprave za nove sovjetske napade

Berlin, 30. julija. s. DNB piše v dopolnilo uradnega poročila nemških oboroženih sil, da se pri presoji nedavnih premikov sovjetskih čet, ki nastopajo na vzhodnem bojišču, lahko pride do sklepa, da pripravljajo sovražnik nove množične napade na mostišču pri Kubanu, ob Miusu in južno od Ladoškega jezera. Glede sedanjih bojov na orelskem odseku pa DNB piše, da ima nemška gibčna obrambna taktika, čeprav dovoljuje nasprotniku nekaj ozemelskih pridobitev, kakor je na primer osvojitve Belhova, še vedno namen, da sovražnika izčrpa.

Indijske ženske za boj proti Angliji

Manila, 30. julija. s. Med tem ko se Indijci, ki bivajo po Veliki Vzhodni Aziji, strnili okrog svojega voditelja Candra Boseja, so se Indijke na Filipinih same od sebe ponudile, da bodo služile gibanju za osvoboditev njihove domovine. Včeraj zvečer so se vse indijske žene v Manili zbrale na glavnem sedežu svoje organizacije in povedale svoj sklep, da bi rade sodelovale pri delu za izgon Angležev in Amerikancev. Gospa Sewani, žena predsednika filipinskega odseka zveze za industrijsko neodvisnost, je izjavila: Storiťe homo vse, kar je v naših močeh, da se doseže naš cilj: osvoboditev naše ljube Indije. Me indijske žene lahko v mnogočemu olajšamo delo mož kot sestre rdečega križa ali pa z drugimi opravili. Javljeno je bilo, da se je mnogo mladih žena javilo prostovoljno v vrste bolniških sestričnic.

Švicarska sodba o enotnosti in strnjnosti Italije v sedanjem trenutku

Bern, 29. julija. s. Švicarski tisk podčrtava, da je monarhija prevzela vso odgovornost za dogodke in se enkrat je kralj Viktor Emanuel dokazal, da uživa največjo priljubljenost v državi, ki je tesno zbrana okoli njega.

Listi podčrtavajo, da je maršal Badoglio rekel, da se vojna nadaljuje in da dogodki v Italiji dejansko niso nič vplivali na vojni položaj v Siciliji, kjer se boji nadaljujejo in dokazujejo junaštvo vojakov. Odpor italijanskih in nemških čet v Siciliji se je povečal in kanadske čete same priznavajo, da so naletele na velike težave pri svojih bojih.

Listi tudi objavljajo obsežne življenjepise maršala Badoglia in pri tem opozarjajo na slavna obdobja njegove vojaške službe. Maršal Badoglio ima velik ugled v vsej državi, pa tudi v sovražnih deželah.

Izredni dogodki, ki so se v teh dneh razvili v Italiji, so se enkrat dali švicarskemu tisku priliko, da podčrtava popolno povezanost med obema državama. Vsi listi izražajo željo,

da bi nova vlada vrnila italijanskemu narodu mir v pravici, v miru in v časti. Prav tako je soglasno priznanje namer in iskrene ljubezni za nesmrtno Italijo, ki prevečava Savojsko vladarsko hišo in maršala Badoglia, o čigar čustvih ne sme nikdo dvomiti.

»Journal de Geneve« objavlja uvodnik, v katerem pravi, da so rimski dogodki zaključek dolgega razvoja, in dodaja, da bo Švica z največjimi simpatijami spremljala napor maršala Badoglia in njegove vlade. Švicarsko prijateljstvo do Italije se ni nikdar prekinilo in Švica upa, da bo Italija našla pot prerodenja. Naj bi Italija s svojimi novimi voditelji obnovila tradicije, ki so jo napravile veliko in naj Evropi, ki bo izšla iz te vojne, doprinese bogat delež svojega duha in svojega dela.

Rimski dopisniki švicarskih listov, zlasti pa dopisnik lista »Neue Zürcher Zeitung« poudarjajo, da se je maršal Badoglio obdal s sodelavci, ki so najbolj pristojni in katerim dežela veruje zaradi resnosti njihovega promagana.

V delavnico sem Tvojo zrl ...

Bežne življenjske slike naše okolice nam odkrivajo marsikatero skrivnost življenja samega

Vse naše življenje je šola, ki kuje naš značaj in preoblikuje tudi našo notranjost, da iščemo svoj pravi cilj. Včasih smo bili kar malo užaljeni, če nam je kdo starejših ob naših lahkomišelnostih povedal to resnico v opozorilo. Danes gledamo v svet drugače — stvarnejše, kakor se nam tudi svet bolj odkrito in jasno odpira ter nam odkriva svoje življenjske skrivnosti, polne veselja, pa tudi solza, ponižanja, trpljenja in vsega hudega.

Ne mislimo filozofsko razglabljati, saj nam življenje samo vsiljuje vse preveč tega. Le za bežne trenutke se hočemo pomuditi na ulici in že se nam bo spet porodila misel in nam narekovala resnico:

vse življenje je šola

To čutimo danes vsi še vse nekako bolj resno, ker nam turdi resne razmere vsiljujejo življenjska dejstva in z njimi nova pravila. Če bi življenje večkrat samo ne izučilo človeka, bi ta še bolj globoko zabredel na kriva pota, bi bil še sebičnejši, še odurnejši in še bolj nepredaven, nepredviden in lahkomišeln. Življenje samo pa skrbi, da se človek ne prevzame.

Na ovinku pred trimostjem sem srečal uglednega gospoda. Življenje ga je vodilo že mnogokoli in prav dobro se še spominjam dni, ko v svoji prevečnosti zaradi izobilja in bogastva ter nepravlega ponosa skoro na cesti ni niti odzdravljajal.

Tokrat je bil pa tako prijazen. Še roko mi je krepko stisnil in že sva se spominjala lepih dni, ko se je z avtomobilom vozil po lepi dolini zlate rožice, ter lepih večerov pod prijetno jelkino senco, kamor je dihal prijeten in osvežujoč ciklamin duh in ga vedril že ob tako lepo in bogato pogrnjeni mizi.

Kako se je spremenil po dveh letih! Življenje ga je kovalo in ga izoblikovalo ter ga približalo tudi takim, ki jih je prej prezrl in šel mimo njih. Stisnila sva si roke in dolgo sem mislil nanj in na življenjsko resnico: življenje je šola.

Življenje odkriva resnico

Kdor jo išče, jo najde. Težko in naporno je to iskanje, to spoznavanje, zahteva mnogo žrtev, vendar jo človek po vseh življenjskih preizkušnjah, četudi je še tako veren ateist, lahko najde, če le ni zakrknjen.

Saj skoro nisem mogel verjeti, ko sem ga zagledal nekaj metrov pred sabo. Sključeno je stopal proti meni. Nisem se motil.

Po letu dni zabode se je vrnil — iz gozda. Leto dni je vztrajal, doživel grozne dni, videl vso strahoto komunističnega nasilja, potem pa za ceno lastnega življenja tvegal beg in se vrnil na pravo pot. Življenje ga je kovalo in mu dalo spoznanje, mu odkrilo resnico.

Kaj bi bilo, če bi življenje ne odkrivalo resnice?

... kuje značaj in krepil voljo

Delo in notranja srčna in dušna umirjenost sta vodilo vsakemu človeku, ki hoče pošteno živeti.

Za hip se pomudi na Kongresnem trgu. Pogled mlade študente, vse zagorele, kako vztrajajo kljub vročemu soncu in soperi pri težkem izkopavanju, kako se vidno krepe njihove mišice na utrjenih rokah! Vse nekako bolj resni so, nič več otročji, pravi moški. In ko se konča delo, opazuj, in videl boš, da življenje kuje značaj in krepil voljo ter nas vodi, če se le siloma ne upiramo življenjskim pravilom.

Življenje nas uči spoštovati

Mnogo črnila bi porabil, da bi lahko le malo napisal, česa nas uči življenje! Življenje nas uči tudi spoštovanja! — spoštovanja do dela, ki ohranja življenje. Prav v današnjih časih se meščani in vsi učimo spoštovanja do dela, saj danes najbolj občutimo, da je vsako pošteno delo častno za nas in nujno potrebno, ker nas le-to ohranja in osrečuje. Spoštovanje do dela in delavca, kmetkega in industrijskega, danes razumejo tudi meščani, ko vidijo sami, koliko truda in napora je treba, da zraste na obdelani zemlji kosček kruha.

Tako nas uči življenje spoštovanja in vedno bolj družil inteligenco in delovnega človeka v spoznanju, da ju le delo in njegov blagoslov spremljata in družita po sicer različnih poteh, službah in ciljih.

... nas uči tudi štednje

O tem se je vsakdo izmed nas v življenju do- stokrat sam prepričal. Pogledajmo le na našo prome- nano. Kaj vse je čas — življenje naučilo naše žens- tvo. Naše dame niso prav nič popustile v modi. Nasprotno: na promenadi in na ulicah, pri kopanju in sončenju najdemo vse vrste oblek — mod- nih in športnih, čednih in prikupnih, vendar nič novega. Vse je iz starih, predelanih oblek, vendar lepo! Vsak kosček platna so porabile naša dekleta — za croke, copate in čevlje, iz vseh skrinj so zbrale stare, že zavržene obleke. Danes pride vse prav in iz vsega tega vidimo na cestah toliko lepih oblek — po modi.

Življenje pa nas ne uči samo štenje v modi! Prav nič manj zahtev ne stavi gospodinjam v kuhinji. In, ali ni res, da včasih delajo naše mamece kar »čudežec«, kakor pravijo možje, ko jim iz prav skromnih sredstev vendar postavijo na mizo okus- no jed.

Življenje nas zares uči tudi štednje!

Tako bi lahko navedli sto in sto primerov iz resničnega življenja, ki pa nas vse

najbolj družil v nesreči

Takrat pozabimo na vse spore, na vse razlike, nesporazume in očitke. V nesreči si želimo tolaž-

O trnovskem zdravlilu in paradižnikih

Ljubljana, 30. julija.

Gospod Jakob, izkušen mož in miren opazo- valec ljubljanskega življenja, ki je svoja leta po- kopa po dolgi državni službi posvetil vsem lokal- nim dogodkom posebno pozornost, se je dne dni postavil pod starodavni, skoraj stoletni kostanj pri nekdanji Mahrovici hiši, pod katerim so najbrž že člani ljubljanske garde leta 1848. imeli svoje pogovore, ter motril s pazljivim očesom in veli- kim zanimanjem pehanje, vrvenje in trgovanje na živilekem trgu. Ni opustil nobene prilike, da ne bi sprejel s primernim zadovoljstvom in veliko deli- katnostjo vsak incident, vsako dogodivščino, vsa- ko najzveznaterejo stvarco, edleli vsaki kupoval- ki, ki je skušala ustavljati kmetice in od njih na skrivaj kupiti zlasti novi krompir, za katerega so naše gospodinjje zelo vnete. Tudi za druge ku- hinske dobrote se je g. Jakob vneto zanimal. Prav tako se je zanimal za kumare kot oni gospod, ki prihaja vsak dan na trg in kupuje v prvi vrsti kumare, one drobne in male, ker jih namerava konzervirati v veliki množini. G. Jakob pa je tu- di pazil na vse branjence in branjevke, posebno na onega mladega moža, ki ima v bližini kostanja svojo klopico in ki je prav zgovoren. Ta vam do- stikrat zabrusi kako posebno pikro, pa njemu tudi ženske ne ostanejo dolžne odgovora, vendar mo- rajo naposled pred njim kapitulirati.

V veliki gneči je prišla, kakor je opazil g. Jakob, k njemu mlada gospa. Ustavila se je in začela povpraševati. »Kaj želite gospa? Danes je paprika na dnevnem redu! Mogoče česen — pravo trnovsko zdravilo?« jo je nagovoril zgovorni Jože. Gospa je pomežiknila in zahtevala česen. Gospa je začela nekam ugovarjati, ko ji je na- tehtal česen s suhim perjem. Začela je bliskovito: »Kupujem česno glavo, ne perje!« Kratka pri- lika Jožetova: »Saj ste česen že kupovali po liri glavo, sedaj pa je 3 lire kilogram. Kaj je boljše? Kaj cenejše?«

O česnu kot dobrem trnovskem zdravlilu pri- povedujejo stari ljudje mnogo zanimivosti. Pri tr- novskih in krakovskih čolnarjih je bil česen zelo čislán. In še sedaj ga preprosti ljudje v Trnovem in Krakovem zelo cenijo, saj si tudi prave kranjs- ke klobase brez njega ne moremo misliti. Mnogi trnovski šaljičvi pa v sedanjih časih vzamejo če- sen in kruh, pa pravijo: »Sedaj jem kranjsko klo- baso!« Česen pa so stari Trnovčani cenili tudi kot dobro zdravilo za razne bolezni. Imeli so vse pol- no receptov. O teh receptih je znal včasih Marek- kov Franc mnogo povedati, oni Franc, ki je hra- nil velike bukve trnovskih fantov in znal opona- šati vse krilate pevce. Bil je pičar in šojar.

Gospod Jakob je moral pri nadaljnjem svojem opazovanju tržnega vrveža ugotoviti, da so neka- tere gospodinjje brezobzirne, izkavke in hude. Ra- de zagroze s stražnikom. Nekatere pa vam vse po- košaraj prevrnejo, nato pa odhite naprej, ne da bi kaj kupile. Kljub mnogim lepim opominom in opozorilom, kljub protestom branjevcem in branj- nevsk se te gospodinjje nikakor ne morejo odva- diti od svoje grde navade, da ne bi priemale bla- ga in ga pretipavale. Gospod Jakob je bil mnenja, da bi bilo dobro take nečivilizirane gospodinj- je primerno pretipati, da bi si potem zapomnile za vse svoje življenje tržno pravilo o dostojnem na- kupovanju živil. Gospod Jakob pa je tudi objek- tivno pripomnil: »Hvala Bogu, da so take gospo- dinje — prave tržne muhe in sitnice zelo redke!«

Po naključju je g. Jakob prisluhnul tudi živah- nemu razgovoru med branjevcem in gosposko ku- harico. Bil je dan paradižnikov, ki so jih sedaj branjevci prejeli no več zabojev in jih vsak dan dobro prodajajo. V zabojih zaradi dolgega prevoza so bili tudi mnogi paradižniki že pokvarjeni.

Iz Ribnice

Ilustriran Quo vadis, ki je izhajal v »Slov. do- mu in bo izšel kot samostojna knjiga, lahko naro- čite v družnici »Slovenec« vsako nedeljo dopol- ne v ribniški mlekarici, med delavnikom pa v trgovini Govže Anica. Prav tam blagovolite pora- vati zaostale naročnine. Sprejemajo se oglasi in osmrtnice za naše liste.

be, prijateljstva in miru. Vse to pa najdemo, ko pozabimo na svetno gorje in se združimo v mo- litvi, da bi Bog blagoslovil naše življenje in naša pota.

Vstopi kadar koli v stolnico in še nekaj ko- rakov pred glavni oltar in pred milostno podobo brezjanske Marije Pomagaj. Tu boš spoznal, da življenje človeka najbolj družil v nesreči, ko išče tolažbo pri Njem, ki je življenje in Resnica. Ne samo videl, občutil boš to tudi sam in v molitvi boš dvigal svojega duha k Bogu, da bi nas združil v ljubezni vsaj pred oltarjem Njegove nebeske Matere, ki nam je vsem dala pravo življenje in nas z njim tudi rešila.

Stalno na zalogi

knjige „Slovenčeve knjižnice“

Peterlin Alojzij, trefika, Vel. Lašče

Izbirčna gosposka kuharica Metka je ogledo- vala paradižnike in zaničljivo, takole z viška pri- pomnila: »Takih ne moram. Hočem 1 kg lepih in čistih, saj rada plačam.« Oster pogled izkušnega prodajalca: »Nič izbirati! Ne tipati! Blago je po maksimalni ceni!« Metka pikro: »V trgo- vini dobim prava blago in ga plačam tudi bolj: šel...« »Seveda, seveda! In se vam še klanja, kar vas zelo razveseli, kaj ne!« »Saj se mi tudi lahko, ko jim plačam po boljši ceni!« Kaj pa pravi vaša gospa šefinja? »Nič. Saj ji ne po- vem. Pravim ji samo, da sem kupila paradižnike in jih plačala po maksimalni ceni.« »In gospa mo- ra biti z vami res zadovoljna!« »Vesela je, da prinesem lepo blago.« »Kako pa potem obra- čunate?« »To je moja umetnost! Pa drugie no- tri dobim, ko ceneje kupim! Torej mi daste lepše paradižnike?« »Take, kakršne imam. Drugače zбоgom!« Mnogi okoli stoječi z g. Jakobom vred so se izbirni kuharici Metki skrivaj nasmeh- nili, ko je odrčala rebus infectis...

Pravočasna priprava na zazimljenje čebel

Zelo zmotno je mnenje mnogih čebelarjev, da imajo po končani glavni jesenski paši na ajdi še dovolj časa za vsa opravila pri zazimljenju svoje živali. Za glavno zazimljenje pač, a načrtna pripra- va na to se mora izvršiti že sredi poletja, nekako v prvi polovici julija, ko je končano rojenje in so novopoprane matice že kolikor toliko pokazale svoje dobre in slabe lastnosti.

Glavni pogoji za pravilno zazimljenje so do- volj močne družine, primerna zaloga dobro preba- vljive hrane in rodovitna matica. Za vse to je prvi čas že v začetku julija, ko je poseganje v ureditve čebelje gradbe in njih življenja mnogo manj bole- če kot po končani jesenski paši. Zdaj lahko čebe- lar zamenja slabše matice z boljšimi, da ne bo redil maloživilnih družin za plen roparic, ki se pojavijo skoro vedno po končani jesenski paši. Po množini in strijnosti zalega, prinašanju obnožje in po samem videzu matice bo z gotovostjo sklepal o njenih dobrih ali slabih lastnostih. V tem času mu ne bo težko dobiti prvovrstnih mater za bodo- ča pokolenja.

Skrbeti mora nadalje že v tem času, da bodo ob glavni jesenski paši družine res dovolj mo- čne. Matica mora imeti za zaleganje predvsem do- volj prostora in družina primerno zalogo hrane. Zdaj je najugodnejši čas, da iztoči ves odvisni med, zlasti onega, ki izvira od listne mane, ker ta ni za zimsko hrano čebel. Lahko, da je po nekaterih kra- jih naše pokrajine letos več ali manj smrekovega medu. Saj smo celo v ljubljanskih predmestjih vi- deli na redkih osamljenih smrekah mnogo čebel. Še po poznejšem deževju so pridno obiskovale ta najdišča hrane, kar se navadno ne zgodi. Kaj prida seveda niso dobile na smrekah, a lahko je da so nabrale tudi na ostalem drevju nekaj hrane te vr- ste, ki ni primerna zanje v zimskem času.

Da bo matica prazni prostor čimprej zalegla, jo je treba k temu dražiti. Že medeno satje, ki ga vračamo po točenju, nekoliko zaleže. Čebele celice posnažijo in znosijo med na skupen prostor, v po- spravljenih celicah pa bomo opazili kmalu jajčeca. To nagajenje do zaleganja dražimo in pospešujemo v tem času zlasti z dražilnim in namernim (speku- lativnim) pitanjem. Za to uporabljamo dober pi- taneč ali sladkor. O pravilnem postopku tega pitanja imamo točna navodila v vseh čebelarjskih knjigah in v raznih letnikih našega lista. V zadnjem času sicer čebelarji to opravilo nekoliko opuščajo. A kot drugod se tudi tu vračamo k razumnemu ravnanju svojih prednikov. Seveda mora biti to pitanje res načrtno in ne tjavdan. Glavno je, da čebele s pit- njem le dražimo k razvoju, da matica bolj zalega, ne pa da bi jih zalozili s hrano in s tem odvzemali matici celo prostor.

Razvoj šibkejših družin, ki imajo sicer dobre matice, pospešujemo v tem času tudi z dodajanjem pokrite čebelje zalege iz zelo močnih panjev. S tem družine tudi nekoliko izravnamo.

Prav tako že zdaj pazimo, da bodo imele za- zimljene družine primerno satje. Prestaro, pokvar- jeno in drugače pomanjkljivo damo rajši onim dru-

Ukrep Visokega komisarja zoper stavbno podjetje Kamnikar Alojzij v Ljubljani

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino, upoštevajoč, da je trdka Kamnikar Alojzij iz Ljubljane, ki ji je bila med drugim poverjena gradnja javnih protiletalskih zaklonišč na Val- vazorjevem trgu, povzročila neljubno nezgodo, ker je prezgodaj odvzela notranjo oporo be- tonskemu cevnemu zaklonišču,

smatrajoč, da je, kakor je takojšnja pre- iskava natančneje dokazala, pripisati nezgodo površnosti in malomarnosti trdke,

odloča:

Trdka Kamnikar Alojzij iz Ljubljane je za dobo enega leta, začeni z dnem 15. julija 1943, izključena od kakršne koli morebitne do- delitve v kateri koli obliki pri delih, spadajo- čih v njeno tehnično poslovanje, ki bi jih od- redil Visoki komisariat ali kateri koli drugi javni urad Ljubljanske pokrajine. Izvzete so pogodbe, ki se že izvajajo.

Ta odločba je takoj izvršna in se objavi v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Ljubljana, dne 26. julija 1943.

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino

Giuseppe Lombroso.

† Jože škofca

Dne 15. junija so dddaljene vasi občine Krka zopet občutile vso težo komunistične »svobode«. Več glav goveje živine, mno- go žita, prihranjenega prekaljenega mesa, ma- sti, denar, obleka, vse to, je izginito v njih- vih nenasičnih želod- cih. Najhuje je bila pri- zadeta dobra Stroj- nova družina iz Vrhov. Ugrabili so 43-letnega gospodarja Jožeta Škofca, ga zvezali in z zasmehovanjem

odgnali v bližnji gozd, kjer so ga do golega slekli, in naposled umorili. To še ni bilo dovolj. Doma so med tem časom hišo in družino popolnoma iz- ropali. V nedeljo, pet dni po ugrabitvi, so pokoi- nega Jožeta vaščani našli v gozdu, ga prepeljali na njegov dom, 22. junija pa ga pokopali na far- nem pokopališču k cerkvi sv. Kozma in Damijana.

Jožef je bil v mladosti več let v Ameriki, pa vendar se je vrnil tak, kakršen je odšel, tuji na ga ni zapeljala na krivo pot. Po očetu je prevzel po- sestvo in si izbral sebe vredno družico. Sprisluže- nim denariem in pridnostjo svoje družice si je kmalu uradil prijeten dom in vzorno gospodinj- stvo in si nabavil potrebne stroje. Povsod in ob vsaki priliki je rad pomagal vsakemu, ki se je k njemu zatekel po pomoč. S svojo ženo in 4 otro- čki v starosti od 9 do 1 leta je živel srečno v ljubezni, delu in molitvi, za vzgled na verskem, gospodarskem in političnem polju ter je bil prav- zato v napotje komunistom, ki so ga že lani apri- la meseca obsodili na smrt.

Jožef je bil že v mladosti in pozneje kot oče zgled vsem, ki iščejo lepih zgledov, ker je vero- val, ljubil poštenost in žrtvoval za vse to svoje živ- ljenje. Zemeljsko življenje so mu rabili iztrgati, tolaži nas pa vera, da sedaj z mučeniki prosi za naše ljudstvo.

Dragi Jože, prosil tudi za tiste svoje rojake, ki so te bical in še po tvoji smrti krivo pričali zoper tebe, prosil sv. Duha, naj jih razsvetli, da bodo vsi spoznali, da po tej poti pridejo vsi v začasnino in večno pogubo. Počivaj v miru, muče- nec Jožef, hudo prizadeto družino pa naj tolaži Bog.

žnam, ki jih mislimo jeseni podreti. Popolnoma prazne in nerabne sate pa stisnemo v kepe, da ne bodo postali gnezdišče več.

Celo na bivališče čebel moramo biti že zdaj pozorni. Iz pomanjkljivih panjev, zlasti iz razpo- kanih, zverženih ali poškodovanih preeslimo če- bele v boljše in jih postavimo na mesto prejšnjih. Zdaj imajo čebele se dovolj časa, da bodo z zade- lavino zamezale vse morebitne luknjice in režice ter si v vseh podrobnostih uredile bivališče za pre- zimovanje.

Na ta način okrbljene družine bodo v miru in po načrtu urejevale svoje bodoče zimsko gne- zdo. Če bo narava dovolj radodarna, bodo same vse oskrbele za svoj obstoj, drugače pa jim bo mo- ral dodati skrbni čebelar, ne da bi pri tem kaj preuredil ali »popravljale, njih točno urejeno kra- ljstvo za zimski počitek. (Po »Slovenskem čebe- larju«.)

Zegoza — Mali gospodar obveščata svoje člane preširčereje, da prejmejo to soboto, 31. julija, nov nagit krompir, in sicer od 9—12 v skladišču na Medvedovi cesti 4, zadaj za ABC, in sicer po 50 kg za člana.

S. S. VAN DINE

79

BOGINJA MASČEVANJA

KRIMINALNI ROMAN

Šel je okrog in okrog dvorane, pri tem pa ves čas gledal v tla.

Heath je stal še vedno pred mumijami in se je delal, kakor da ga silno zanimajo čudno pisani hieroglifi na njihovih krstah. Ze od nekaj, ko so iskali kriyce nekaterih prejšnjih zločinov, je trdno verjel v Vancejeve napovedi: Zdaj pa ga je tale ne- uspeh precej zbehal in mu omajal vero v tisto, kar je bil pre- rokoval Vance. Nenadno je privzdignil obrvi, kakor bi se bil neki stvari silno začudil. Vzel si je cigaro iz ust, se sklonil nad eno odkritih krst in potegnil iz nje nek kovinat predmet.

»Tole je pa res kaj nenavaden prostor za shranjevanje avto- mobilskih vzdigal, je pripomnil.

Vrgel je tisto vzdigalo nazaj v krsto in sedel na podstavke Kha-efovega kipa. Niti Vance niti Markham se nista prav nič zmenila za tisto narednikovo najdbo.

Vance je še vedno hodil okrog dvorane. Tedaj je prvič, odkar smo bili prišli v muzej, segel v žep po dozo in si prižgal smotko.

»Vsako razmišljanje o tem nas privaja do istega zaključka, Markham.« Govoril je tiho, kar nekam potrto in kakor da je s svojimi mislimi daleč nekje drugod. »Ni bilo treba odstranjati sledov. Prvič bi bilo to preveč tvegano, drugič pa je bil zločinec prepričan, da se nam pred enim ali dvema dnevnoma še ne bo nič posvetilo...«

Nenadno je spremenil svoj glas in je naravnost zavpil ter stekel proti Heathu.

»Avtomobilsko vzdigalo, kaj? Zaboga! Bogve, bogve...« Stekel je k črnemu granitnemu sarkofagu, ki je stal med dvema oknom in si ga s strahom ogledoval.

»Previsok je,« je pomrmal. »Meter od tal! Ni mogoče... Pa vendar...« Ozrl se je. »Onale pručica...« Pokazal je pri tem na majhno hrastovo pručico, visoko približno dvajset palcev, ki je bila prislonsjena k steni poleg lesenega kipa. »Snoči ni stala tamle. Bila je poleg pisalne mize, pri obelisku... Uporabljal jo je Scarlett.« Medtem se je že približal pručici in jo vzel v roko. »Na njej je neko znamenje, neka zarez...« postavil je pručico k glavi sarkofaga. »Hitro, gospod narednik, dajte mi sem tisto vzdigalo!«

Heath mu ga je naglo dal, Vance pa ga je postavil na pručico tako, da se je tista zarezala na pručici ujemala s podstavkom dvigala. Zgornji del te priprave je bil tako le še nekaj centi- metrov pod sarkofagovim pokrovom, ki je na tistem mestu segal nekoliko čez rob.

Obstopili smo Vanceja, molčali ter čakali, kaj bo. Nismo sicer vedeli točno, kaj bomo doživeli, vendar pa smo se dobro zavedali, da bo prišlo na dan nekaj strahotnega.

Vance je vtaknil v vzdigalo vzvod, ki mu ga je ponudil Heath ter ga začel premikati navzdol in navzgor. Delovalo je brezhibno. Vselej, kadar je Vance potisnil vzvod navzdol, se je zaslišalo, kako se je zapel nov zob in kako se je težki granitni pokrov sarkofaga nekoliko privzdignil.

Centimeter za centimetrom se je tako dvigal granitni pokrov, ki je moral tehtati gotovo več ko pol tone.

Heath je nenadno odskočil korak nazaj, ves preplašen.

»Se nič ne bojite, gospod Vance, da bi pokrov na drugi strani zdrsnil na tla?«

»Ne, nič, gospod narednik,« mu je zagotovil Vance. »Za samo zaradi trenja, ki ga tako težki predmet povzroča na svoji pod-

lagi, ne more zdrkniti na tla, tudi če bi bila strmina še večja, kakor pa jo je mogoče doseči s tem dvigalom.«

Pokrov je bil privzdignjen že za nekaj centimetrov in Vance je moral poprijeti z obema rokama za tisto dvigalo, če je hotel dvigniti pokrov še višje. Moral pa je pri tem zelo paziti, da mu zgornji konec dvigala ne zdrkne izpod gladkega granitnega pokrova, zakaj v tem primeru bi pokrov z vso svojo težo treščil nazaj. Deset centimetrov... enajst... dvajset... trinaest... Dvi- galo je bilo stegneno že skoraj do skrajne meje. V zadnjem trenutku se je Vance prepričal o trdnosti podlage.

Heath je bil že povnel iz žepa svojo svetilko in začel svetiti po temni notranjosti granitne krste...

»Pravični Bog!« je vzkliknil.

Stal sem tik za njegovimi širokimi pleči in v svetlobi njegove žepne svetilke sem opazil tisto, zaradi česar je bil Heath kriknil. V granitni krsti na dnu je ležalo človeško telo, nekam čudno zgneto. Hrbeč je bil ukrivljen in noge upognjene. Bilo je videti, kakor bi bil nekdo tega človeka v največji naglici zmašil v sarko- fag, in sicer z glavo naprej.

Markham je nepremično zrl vanj, kakor bi bil okamenel.

Ukazovalni Vancejev glas je pretrgal našo silno osupljenost.

»Posvetite, gospod narednik. Ti, Markham, pa mi daj roko.

Pazi pa, da se ne zadaneš v vzdigalo...«

Skrajno previdno sta segla z rokama v sarkofag ter zasukala telo, ki je ležalo v njem, tako da mu je bilo mogoče z lučjo posvetiti v obraz. Ko sem jih opazoval pri tem delu, me je kar mraz spreletaval po kosteh, kajti videl sem, da bi zadostovalo, če bi se kdo le rahlo dotaknil dvigala in že bi se lahko zgodilo, da bi težki pokrov treščil nazaj na granitno krsto in zmečkal Vanceju in Markhamu roke. Tudi Heath se je zavedal nevar- nosti. Videl sem, kako mu je tekel znoj s čela, ko je ves v strahu opazoval nevarno početje.

Nasušimo si zelenjave za zimo!

Dan za dnem je naš trg bolj založen z razno zelenjavo in sočivjem, dan za dnem dozoreva tudi več plodov in zelenjavi v domačih vrtničkih, tako da včasih gospodinja ne ve, kaj bi prej porabila, da se ne bi skvarilo, in mož je kar nekoliko godrnja, ko je skor štirikrat tedensko ohrovt ali kolerabice.

Zdaj, ko nas narava zasipa s svojimi darovi, je prav, da mislimo na kasnejše zimske dni, ko si bomo včasih zamenjali glavo, kje bi dobili vsaj nekaj zelenjave za prikuho, ki smo jo v srečnih poletnih mesecih imeli v tolikem izobilju. Zato je prav, da se zdaj, ko je zelenjave največ in je tudi najcenejša, založimo za zimo.

Mnogo je načinov shranjevanja zelenjavi, menda pa je sušenje sočivja pri nas še najmanj znano, saj smo si doslej sušili le dišavnice, čeprav je ta način shranjevanja najcenejši, rabi najmanj priprav, je najcenejši, poleg tega pa pri pravilnem postopanju obdrži zelenjavo v sebi vse one snovi, ki jih v zelenjavi najbolj cenimo in ki so za zdravje tako neobhodno potrebne.

Kaj vse lahko posušimo za zimo? Skoraj vse, kar nam nudi vrta: zelje, ohrovt, kolerabo, korenček, karfiolo, fižol v stročju, izluščen grah, čebulo, paradiznik, peteršilj, zeleno, spinado, majaron, timor, šatraj, pehtran itd.

Za sušenje vzamemo mlado sočivje, ki ima v sebi še mnogo soka; zlasti velja to za vse vrste fižola in graha.

V ta namen potrebujemo prim. velik lonec, ki ga do četrtine napolnimo z vodo, nato obesimo vanj palico, ki se trdno upre na steno lonca, pleteno košarico, kamor damo razreza-

no in oprano zelenjavo, ki pa se ne sme dotikati površine vode, lonec pokrijemo z dobro se prilagajajočim pokrovom in tako parimo zelenjavo toliko časa, kolikor je za določeno vrsto to potrebno. Voda v loncu mora ves čas vreti. Po preteku 7 do 8 minut parjenja vzamemo zelenjavo iz lonca, jo odcedimo in razgrnemo na lesu ali čisti papir ter posušimo na soncu, preprih, v pečici ali na peči. Paziti pa moramo, da peč, pečica ali štedilnik niso vroči, ampak le topli, ker sicer zelenjava porjavi in izgubi svojo lepo barvo, ki jo mora tudi suha ohraniti. Pri sušenju mora imeti tudi dovolj svežega zraka, zato naj bo pečica odprta.

Parimo vedno le eno vrsto zelenjave, ker sicer se duhovi in okusi preveč mešajo. Na ta način parjenja pripravljena zelenjava je redilnejša in okusnejša kot neparjena, ki bi posušena imela neprijeten okus in vonj.

Če zelenjavi ne moremo pariti, je tudi kuhati ne smemo, ker bi sicer iz nje izločili vse dragocene rudninske in hranilne snovi ter naraven, dober okus in vonj. V tem slučaju narazano zelenjavo le poparimo in za nekaj minut pokrijemo, nato pa hitro odcedimo in razprostremo po lesah ali rešetih.

Sočivje in zelenjad moramo sušiti tako, da je trda in lahka, ker na zraku potem itak odjenja. Ko je posušena, jo imamo še kak dan v zravnem prostoru, nato jo pa spravimo v celofanske vrečke ali pločevinaste škatle — in sicer vsako vrsto zelenjave zase — ter shranimo na suhem, zravnem in hladnem prostoru. Večkrat jo moramo pregledati in če se je navlažila, ponovno presušiti.

Praznik sv. Ignacija v cerkvi sv. Jožefa

Na god sv. Ignacija Lojolskega, ustanovitelja jezuitskega reda, t. j. v soboto, 31. julija, bo v cerkvi sv. Jožefa ves dan Najsvetjšeje postavljeno. Sv. maše bodo vsake pol ure od pol 6 do pol 11. Zunanja slovesnost bo v nedeljo, ko bo preč. gosp. kanonik Koretič Franc imel slovesno sv. mašo z nagovorom. Petje bo spremljal orkester. — Tri dni pred praznikom, v četrtek, petek in soboto je tridnevna priprava: zjutraj ob 6 sv. maša pred izpostavljenim Najsvetjšejem, zvečer ob pol 8 nagovor in litanije. V petek po večernem blagoslovu se bo na slovesen način blagoslovila voda v čast sv. Ignacija; v soboto zvečer bo zahvalna pesem. — Od sobote popoldne do nedelje zvečer je v cerkvi sv. Jožefa večkratni popolni odpustek: vsako, ki prejme sv. zakramente, more prejeti popolni odpustek tolikokrat, kolikorkrat opravi predpisane obiske in molitve. — V nedeljo zvečer ob pol 8 se slovesnost zaključuje s slovesnimi petimi litanijami presv. Srca Jezusovega. — Ker so ti dnevi obnem spomin na kongres Kristusa Kralja pred štirimi leti, so verniki prav posebno vabljeni k tej pobožnosti.

Izšlo je najboljšo delo znamenitega francoskega pisatelja
JEANA GIONO-JA

»ŽETEV«

Že od srede preteklega stoletja, zlasti pa po letu 1927, boleha Francija na propadanju vasi. Mnoge vasi so izgubile svoje prebivalce; starim razvalinam se pridružujejo nove. — Blesk velikih mest vabi vaščane, da zapuščajo rodno grudo in se selijo v mesta, tem laže, ker se je tudi na vasi uveljavil nezdrav sistem le enega ali dveh otrok, ki francosko ljudstvo uničuje.

Že Poincaré je ob takih žalostnih ugotovitvah vzkliknil: »Vsi Francozi se morajo združiti za rešitev našega kmetijstva! in drugo »Dajte nam otroki!« Te misli so spremljale velikega pisatelja Giono-ja pri pisanju te knjige.

Giono je v »Žetvi« postavil veliki simbol vstajanja vasi in v Panturlu njenega junaka-rešitelja, ki »je krepko zakoreninjen v zemlji kakor steber«.

Prepričani smo, da bo med Slovenci našla ta knjiga veliko bralcev.

NAROČAJTE SE NA »SLOVENČEVO KNJIZNICO«, KI VAM NUDI TAKO BOGAT IZBOR DOMAČE IN TUJE KNJIZEVNOSTI.

2 Gorenjskega

Strelna zažiga. V Kranjski gori je med nevihto udarila strelna v hišo stotarja Franceta Vajta. Začelo se je goreti in v najkrajšem času je zgorelo zgornje nadstropje, ki je bilo leseno. Domači so mogli rešiti le sebe in nekaj predmetov, medtem ko je hiša, v kateri je bila tudi strojarina in veliko izdelanega blaga, postala žrtev plamenov. Hitro došli gasilci so preprečili, da se niso vnele tudi sosednje hiše.

Šivalni tečaj. V Kamniku so imeli dva tečaja za šivanje. V desetih dveh urah so žene in dekleta šivale razne stvari za odrasle in otroke. Izdelki so bili po končanih tečajih razstavljeni. Tudi v Litiji in v Šmartnem pri Litiji imajo šivalne tečaje, kjer se bodo žene in dekleta naučile, da sešijejo zase in za svojo družino najlepše stvari in da narišejo kroje.

Nega dojenčkov. V Litiji in v Šmartnem pri Litiji sta se vršila dva tečaja za nego dojenčkov. Učiteljica Zilglaševa je izročila udeležencem potrdila o obisku tečaja. Enak tečaj pod vodstvom iste učiteljice je bil tudi v Kresnicah.

Smrtne nesreče v planinah. 45-letni tipograf Heinz Jäger iz Berlina je prišel s svojim 15-letnim sinom na Koroško na počitnice. Pred kratkim sta se povzpela na planinsko turo na Lačur. Pri sestopu je očetu spodrsnilo in je padel 40 metrov globoko čez skale. Hudo ranjenega so prenesli v planinsko kočjo, kjer pa je po treh urah umrl.

Drobne

Podpore za oškodovance bombardiranih mest. V Nemčiji, S. skupno odredbo notranjega in finančnega ministra so bili te dni izdani predpisi, po katerih določbe osebe, ki se morajo preseliti iz bombardiranih mest, v kraju, kamor so bili preseljeni, posebne podpore v obliki akontacij na odškodninske zahtevke po uredbi o povračilu vojne škode. Te podpore imajo namen, pomagati oškodovancem, da si ustvarijo novo gospodinjstvo. Podpore so določene za nakup potrebnih potrošnih predmetov, zlasti obleke, kakor tudi za nakup potrebnih gospodinskih predmetov in se izplačajo poleg rednih vzdrževalnih. Izplačajo se samo osebam, ki so v kraju prvotnega bivanja imele lastno gospodinjstvo ali lastno stanovanje, ki je bilo uničeno. Ta podpora je maksimirana na 1000 mark s pribitkom po največ 200 mark za vsakega člana gospodinjstva.

Bil je samo »hec«

Danijel in Stanko sta priletnejša možakarja, prvi pek, drugi kregar, ki pa sta bila zadnji čas brez stalne kondicije. V času košnje sta šla kositi in kislata sta Ovnov travnik v Mesnem logu, kjer je sedaj zrastle tudi že mnogo lepih hiše in vil. Kosila sta. Proti njima je priracal lep, do 800 lir vreden pes-voltjak. Lepo sta ga zvalila k sebi, ga navezala na vrvice in odpeljala v mesto. Ponujala sta ga okrog. Nikdo ga ni hotel. Pošteno sta se bila opila in zaspala na nekem travniku pri glavnem kolodvoru. Ko sta se prebudila, psa ni bilo več. Izginil je. Tako pripovedujeta sama in še pristavljata v svoje opravilo, da sta vse to napravila »zaradi heca voljev. Sodniki malega kazenskega senata pa so bili drugačnega mnenja in pravnega naziranja. Njiju dejanje so kvalificirali kot tatvino, in sicer kot zločinstvo tatvine, ker sta bila oba zaradi tega večkrat kaznovana. Bila sta obsojena po paragrafi, in sicer Danijel na 1 mesec, Stanko pa na 20 dni strogega zapora in na 50 lir denarne kazni.

216 velikih strani s 420 slikami obsega roman v slikah
»QUO VADIS«!

Prodaja mesa na odrezek »113«

Pokrajinski Prehranjevalni zavod sporoča, da bodo v soboto, 31. julija t. l. potrošniki lahko dobili pri svojih običajnih mesarjih proti odvzemu odrezka »113« julijskih živilskih nakaznic, izdanih od Mestnega poglavarstva v Ljubljani 100 gr govejega mesa. Delitev se bo pričela ob 7.

S štajerskega

Razdelitev zastav krajevnim skupinam. Od konca tega meseca do 26. septembra bodo na Spodnjem štajerskem dnevi krajevnih skupin, ko bodo podeljene posameznim krajevnim skupinam zastave. Kmetijska mladina bo imela 9. in 10. oktobra svojo prireditev v Celju, 16. in 17. pa bodo dnevi brambovcev v Trbovljah.

Štajerska mladina na Bavarskem. Na povabilo Bavarcev je mladina iz Slovenske Bistrice odpotovala pretekli teden v Ordensburg Sonthofen. Ko so Spodnještajerci prišli tja, so bile pravkar zaključene tekme Hitlerjeve mladine. Zvečer je bil ples v korist nemškega Rdečega križa, pri katerem so nastopili člani plesne skupine iz Slovenske Bistrice, ki so peli pesmi, deklamirali in pripovedovali pravljice. Na prireditvi so nastopili tudi gostje iz Mecklenburga in Vzhodne Prusije, zaključila pa jo je tirolska plesna skupina. Naslednji dan je bila izročitev zmagovalnega meča najboljšim tekmovalcem.

Študenti iz Reicha na Spodnjem štajerskem. V svrhu vedno tesnejšega stika med Spodnjim štajersko in ostalimi nemškimi pokrajinami bodo tudi letos prišli na obisk dijaki in dijakinje iz Reicha. Dve sto študentov in študentk bo porazdeljenih po posameznih okrožnih vodstvih, kjer bodo prirejali vsake popoldneve, udeje-stvovali pa se bodo tudi v otroških vrstih in pri pomoči družinam. Nadalje bodo zaposleni v raznih spodnještajerskih podjetjih. V Rogaske Slatini bodo dijake in dijakinje najprej v posebnem taborišču uvedli v obvezno delo.

Vojaska godba prireja koncerte. V vzhodnega bojišča je prišla na Spodnje štajersko godba neke divizije planinskih lovcev, kjer prireja koncerte v korist Rdečega križa. Pri koncertu v Celju je nastopilo 73 godbenikov. Godba je nadalje priredila koncert v Mariboru, obiskala pa bo tudi druga mesta na štajerskem, od koder pojde gostovat na Koroško.

Nesreče. Na vožnji z avtomobilom je na nekem ovinku vrglo z voza 86-letnega Jaromira Perkiča iz Maribora, pri čemer si je starček pretresel možgane. Čez drevesni stor je padel 72 letni delavec Anton Marmar iz Razvanja pri Mariboru in si zlomil rebro. Ponesrečenca so reševalci prepeljali v mariborsko bolnišnico.

V pretepu je bil skupil. Dninar Janez Mojč in posetnik Janez Ringhofer sta se pred časom dejansko spopadla. Pri tem je Mojč s palico, ki je bila na koncu zaostrena, sunil svojega nasprotnika v levo oko, ki so mu ga morali potem odstraniti. Nesreča je Ringhoferja tem bolj prizadela, ker je bil na drugo oko slep. Mojč se je moral zaradi telesne poškodbe zagovarjati pred graškim sodiščem, kjer je bil obsojen na 3 leta ječe in na plačilo 1000 mark za bolečine. Mojč in Ringhofer sta znana pretepača. Prvi je bil devetkrat obsojen zaradi tepeža, Ringhofer pa dvakrat.

Nesreče. 18-letna posestnikova hčerka Mihaela Leskova iz Kalš, občina Zgor. Poljskava, se je s srpom močno urezala v desno roko in je morala po zdravniško pomoč v mariborsko bolnišnico. — 43-letni šofer Alojzij Šori iz Štavnice je hotel zažgati motor pri avtomobilu, ročica pa je odletela nazaj in mu zlomila desno roko. — Pri padcu si je hudo poškodovala oko 32-letna Franciška Potočnik iz Doga pri Mariboru. Prepeljali so jo na očesno kliniko v Gradec.

Na uradnem sestanku ljutomerskega okrožnega vodstva v Gornji Radgoni so se sestali vsi strankini funkcionarji. Okrožni vodja inž. Nemetz je ugotovil, da tovariško sodelovanje s sosednjimi okrožji lepo napreduje. Po sestanku so udeleženci obiskali delovna taborišča. Gostje so bili o znanju tabornikov nadvse presenečeni in se jim je na koncu okrožni vodja zahvalil za njihova predavanja.

Zupani ljutomerskega okrožja so prisegali. Te dni je bila v Gornji Radgoni v navzočnosti okrožnega vodje inž. Romana Nemetza slovesna zaprisežna častnih zupanov ljutomerskega okrožja. Deželni svetnik dr. Karel Assmann je poudarjal odgovornost zupanov in potrebo sodelovanja z občinskimi svetovi in svetovalci, ki tvorijo most med prebivalstvom in oblastmi. Okrožni vodja Nemetz je ugotovil, da so zupani dve leti vzorno vodili svoje občine. Zahvalil se jim je za dosedanje delovanje in izrekel nado, da bo njihovo vzorno delo koristilo ljudstvu.

Tečaj za šolske pomočnike. Ker zelo primanjkuje polkničnih učiteljev, je nemški prosvetni minister v alpskih in obdonavskih pokrajinah odredil trimesečne tečaje za šolske pomočnike. Prihodnji tak tečaj se bo pričel 15. septembra na mariborskem učiteljskem.

Nesreča. 16-letni Marijan Kegl, trgoveki vajenec v Mariboru, si je zlomil levo nogo. — 36-letni posestnik Alojzij Fekonja iz Voseka je prišel z levo roko v mlatilnico, ki mu jo je hudo razmesarila.

Pod traktor je padel. Na nekem cestnem križišču v Vidmu pri Krškem se je zgodila huda

Zamenjava osebnih izkaznic

Zamenjava osebnih izkaznic za prosilce ki prebivajo v mestu Ljubljani na barju zunaj voj. kontrolne črte, bo v sredo, četrtek in petek 4., 5. in 6. avgusta t. l. v ljudski šoli na barju vsakokrat od 8. do 14. ure. Prosilci pripravijo potrebne dokumente in po tri fotografije.

Ljubljana

Koledar

Petek, 30. malega srpana: Abdon in Senen, mučenca; Julita, mučenica.

Sobota, 31. malega srpana: Ignacij Lojolski, spoznavalec in ustanovitelj reda; Helena Švedska, mučenica.

Z marsičem, kar mora vedeti sleherni izobraženec — Vas bo SEZNANIL

„SVET“

Obvestila

— Na filozofski fakulteti kr. univerze v Ljubljani so v junijem terminu 1943 dokončali diplomski izpit in prejeli fakultetno diplomlo sledeči kandidati in kandidatinje: Bajt Nevenka (germanska skupina), Držaj Saša (romanska skupina), Felician Jozef (izjemna skupina); a) obča zgodovina, b) francoski jezik in južnoslovanska književnost, Janežič Marija (skupina za slovenski jezik in književnost), Kresović Danica (biološka skupina), Oblak Jozefa s. Blanda (biološka skupina), Skrbinek Marijan (matematična skupina), Zemljak Vitomir (pedagoška skupina), Zupanec Vida (skupina za občo zgodovino).

— Sv. maša za dušnika za pokojnim Antonom Petercelom iz Podbrezja na Gorenjskem bo v cerkvi Mar. Oznanjenja v petek, 30. t. m. ob 7.

Oglejte si najnovejša dela slikarja EVGENA SAJOVICA pri A. Kosu (v prehodu nebotečnika).

Mestni tehnični oddelek in odsek za hišno zaščito v kresiji na Nabrežju 20. septembra odnosno Lingarjeva ul. št. 1 zaradi srušenja prostorov v ponedeljek, 2. v torek, 3. v sredo, 4. in v četrtek, 5. avgusta t. l. ne bosta poslovala za stranke.

Z marsičem, kar mora vedeti sleherni izobraženec — Vas bo SEZNANIL

„SVET“

EIAR - Radio Ljubljana

Sobota, 31. julija. — 7.30 Pesmi in napevi. — 8.00 Napoved časa, poročila v italijanski. — 11.50 »Pol ure za vojakac«. — 12.20 Plošča. — 12.30 Poročila v slovenski. — 12.45 Lahka glasba. — 13.00 Napoved časa, poročila v italijanski. — 13.10 Poročila vrhovnega poveljstva oboroženih sil v slovenski. — 13.12 Domovina v vojni, himne in pesmi. — 14.00 Poročila v italijanski. — 14.10 Koncert radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Sijaneč, sodelujeta sopranistka Dragica Sokova in tenorist Janez Lipušček. — 15.00 Poročila v slovenski. — 17.00 Napoved časa, poročila v italijanski. — 17.15 Koncert Melga orkestra, vodi Stane Lesjak. — 17.14 Pisanje glasba. — 19.30 Poročila v slovenski. — 20.00 Napoved časa, poročila v italijanski. — 20.20 Pripombe k dogodkom. — 20.30 Lirična prireditve družbe EIAR: Vitadini: Vesela duša.

nesreča. Kolesar Adolf Schlaun je v polnem diru vozil čez cestno križišče in se ni zmedel za bližajoči se traktor. V naslednjem trenutku je padel pod kolesa traktorja, ki ga je vlekel kakih deset metrov naprej. Hudo poškodovanega Schlauna so prepeljali v bolnišnico.

Padel na koso in izkrcaval. 30 letni železniški uslužbenec Franc Karo z Meljskega hriba pri Mariboru se je vračal s koso na rami proti domu. Med potjo mu je spodrsnilo in je padel po pobočju. Nesreča je hotela, da je padel na svojo koso in se močno urezal. Ker ni bilo nikogar v bližini, ki bi mu prihitel na pomoč, je Karo izkrcaval. Njegovo truplo so našli drugi dan.

Stalno na zalogi

knjige „Slovenčeve knjižnice“
Peterlin Alojzij, tiskar, Vel. Lašče

Novo mesto

»Quo vadis« — znameniti zgodovinski roman, ki bo izšel v novi obliki v slikah, v velikosti črti strani »Slov. domac, lahko naročite tudi v novomeški podružnici. Pohitite, ker bo knjiga kmalu izšla, knjige pa bo lahko dobili le prednaročniki!

Kolumb odkriva Ameriko

Četrtek, 21. februarja. — Skušal se je prebiti do otoka Sv. Mihaela in ugotoviti, ako je tam kak primeren kraj, kjer bi lahko prebil slabo vreme, ki se je približevalo. Morje je že bilo valovito in razburkano. Vso noč je blodil, ne da bi zagledal kopnino. Nebo je bilo močno oblačno, megle so legle na morje. Nastopila je neprodorna tema.

Kolumb je bil zelo v skrbeh, ker je imel na ladji komaj tri mornarje, ki so bili morski večaki, dočim so bili vsi ostali pravi neboljenci v tem pogledu.

Tako je ostal na morju vso noč v veliki nevarnosti, kajti neurje je bilo vsak hip bližje. Pravi, da mu je bil Bog naklonjen, kajti valovi so butali le od ene strani. Če bi bilo morje razbičano tako kakor prejšnje dni, bi težko ušel pogubi.

Ko je vstalo sonce in ko je ugotovil, da se otok Sv. Mihaela noče pojaviti, je sklenil vrniti se na otok Santa Maria in poskusiti osvoboditi svoje ljudi in tudi čoln, kakor tudi vrvi in krmila, ki jih je tam pustil.

Kolumb pravi, da se je silno čudil, da je v bližini teh otokov doživel takšno neurje, ko pa ob Indijah vso zimo ni doživel nič hudega. Pravi, da imajo prav bogoslovci in modroslovci, ki so trdili, da se zemeljski raj nahaja na skrajnem vzhodu. Tam

je podnebje silno milo in dežle, katere je odkril, leže prav na skrajnem vzhodu.

Osvoboditev ujetnikov.

Petek, 22. februarja. — Včeraj se je vrnil na otok Santa Maria in se zasedel v kraju, kjer je bil že enkrat poprej. Takoj nato se je pojavil nek mož, začel s svojim plaščem dajati znamenja in vpiti mornarjem, naj nikar ne odidejo. Nato je prispel do ladje Niña čoln, na katerem je bilo pet mornarjev, dva svečenika in javni notar, ki so zahtevali jamstvo za popolno varnost vseh mož. Ko so ga dobili, so stopili na ladjo. Ker je nastopila že noč, so prenočili na ladji, kjer jim je Kolumb izkazal vso možno čast in spoštovanje.

Naslednje jutro so prosili Portugalci Kolumba, naj jim pokaže pooblastila kastilskega kralja, da bi ugotovili, ali je to potovanje res izvedel s pooblastilom in po navodilih kastilskih vladarjev. Kolumb je takoj domel, čemu so začeli s takšno igro, da bi ugotovili, ali ga niso morda polomili, ko so poprej tako nenavadno nastopili. Danes so se vedli čisto drugače, brez dvoma zato, ker se jim ni posrečilo, da bi njega samega dobili v roke, kakor so sicer upali. Uvideli so, da se jim igra ni posrečila, in so sedaj hoteli preprečiti ureditve Kolumbovih groženj.

Da bi dobil nazaj ljudi, katere so mu Portugalci zaprli, se je Kolumb končno odločil in jim pokazal okrožnico, katero sta napisala kralj in kraljica in mu jo izročila. Okrožnica je bila naslovljena na vse kneze in vladarje. Pokazal jim je tudi druga pooblastila pisma, ki jih je imel pri sebi.

Portugalci so izjavili, da so zadovoljni in so se vrnili na suho. Takoj so bili izpuščeni na svobodo ujetniki, povrnjeni pa je bil tudi zaplenjeni čoln. Od osvobodencev je Kolumb izvedel: ako bi se otočanom posrečilo prijeti njega samega, ne bi prišel več na svobodo, kajti kapitan je izjavil, da mu je tako naročil njegov kralj.

Sobota, 23. februarja. — Vreme se je začelo poboľjševati, da je Kolumb lahko dvignil sidra in zavił okrog otoka iskati primeren kraj, kjer bi mogel naložiti les in kamen za tovor. Toda najti ga ni mogel, ker je večer prehitro nastopil.

Nedelja, 24. februarja. — Kolumb se je včeraj zvečer zasedel, da bi natovoril les, toda zovoljo nemirnega morja ni mogel priti do kopnega. Ponoči je potegnil vzhodnik, nakar je razvil jadra. Ko pa je kmalu začel vleči jugozahodnik, potem pa jug, ki sta bila oba kot nalašče za plovbo proti Kastilji, je Kolumb ukazal, naj zmečejo tovor stran in zaplujejo proti vzhodu. Vse naslednje dni do 2. marca so pluli proti severovzhodu in se bližali portugalski obali.

Zadnja preizkušnja in pristanek na Portugalskem.

Nedelja, 3. marca. — Nenadoma je zapihal hud veter in mu potrgal jadra. Vnovič se je Kolumb znašel v veliki nevarnosti, toda Bog ga je rešil. Vnovič so vrgli žreb, da bi poslali mornarja k Sv. Mariji iz Cinte pri Huelfi in žreb je padel na Kolumba. Vsi mornarji z Niše so se zaobljubili, da se bodo prvo soboto po dnevu, ko bodo živi pristali v pristanišču, postili ob samem kruhu in vodi. Kmalu so zagledali znamenja, ki so govorila za bližino suhe zemlje. In v resnici so bili blizu Lisbone.

118.

Nemirno srce mu je v strahu pred kačjimi zasledovalkami strahotno bilo, in ko se je pognal v deročo reko, mu je na mah odleglo, saj v mrzle valove se kače ne bodo spustile... Toda prazen up je bil le slaba tolažba; zakaj kače so se pognale za njim v valove ter gibčno zaplavale.

Nesrečni drovar pa je plaval in plaval, držeč zlato kronico nad dravskimi valovi.

119.

Toda drznega plavca so že dosegle prve kače; ovile so se mu kot rjave vrv okrog rok in nog, da je bilo vse njegovo telo živo samih kačjih glav in repov. Ko pa se mu je velika kača ovila še okrog vratu ter ga jela dušiti, je jel nemočno popuščati in padati. Zlata kronica mu je že padla iz drhtečih rok, še vedno lepo zlato se bleščeča je obležala na rečnem dnu.

120.

Iz drovarjevega telesa je nastal živ klobčič pisanih kač ter njegovih udov; zaortal se je nekajkrat, končno pa udaril ob rečno dno, kjer je že ležala kačja kronica ter mu spetila kot smrtna luč. Tam je našel svojo družico, belo smrt, ki se je ovenčala z zlato kronico. Še zadnjič so se kače dignile h kronici svoje kraljice, nato pa poleg čez truplo najmlajšega drovarjevega sina.

Vrhnika

V Podlipki 9. lahko naročite roman v slikah »Quo vadis«. Pohitite, ker je rok za naročbo kratek — 5 avgust. Knjiga bo izšla prve dni v avgustu.

»SLOVENSKI DOM«

izhaja vsak delavnik ob 12. Urejuje: Mirko Javornik. Izdajatelj: inž. Jože Sodja. Za ljudsko tiskarno: Jože Kramarič, vsi v Ljubljani. Uredništvo in uprava: Ljubljana, Ljudska tiskarna, Kopitarjeva 6. Telefon 40-01 do 40-05. Mesečna naročnina 11 lir, za tujino 20 lir. — Posamezna številka 50 cent.

Vojaška izkrcanja niso novost današnjih dni že v starem veku so jih poznali vojskovodje, ki so imeli na razpolago mornarico

Izkrcanje zaveznikov na Siciliji in skupni pomorsko kopenski nastop imajo v zgodovini zanimive predhodnike. Znana je cela vrsta podobnih nastopov. Predzadnja večja izkrcavalna operacija je bilo izkrcanje na Galipoliju, med prejšnjo vojno, katero so pozneje po zamisli in izvedbi pripisovali Churchill.

Izkrcanja v starem veku

Okrog l. 500. pred Kristom se je maloazijskim Grkom s pomočjo Aten posrečilo, da so se otresli perzijskega jarma. Čez nekaj let so Perzijanci svojo oblast spet vpostavili in sklenili kaznovati Atence. Najprej so se izkrcali na otoku Eubea in zasedli mesto Eretria. Tedaj so jim Atenci prišli nasproti s komaj 10.000 možmi in jih v znameniti bitki pri Maratonu temeljito naklestili.

V bojih s Kartazani so Rimljani po bitki pri Kanah vodili dolge izkrcavalne nastope proti Hanibal. Posrečilo se jim je, da so sovražnika tako oslabili, da se je moral umakniti na polotok Kalabrijo. Ko je Hanibal štiri leta ždel v Kalabriji, je rimski senat pooblastil Kornelija Scipiona, ki je pozneje dobil častni naslov »Afrikanec«, naj s posebno vojsko odrine na morje in pristane v Afriki. Vzlic velikim težavam se je Scipionu posrečilo, da je ne daleč od Utike postavil svojo vojsko na kopno. Leto leto, to je 204., je prišlo do več uvodnih pripravljalnih prask, nakar se mu je leta 202. posrečilo, da je Kartazane odločno potolkel in s tem dejansko zapečatil usodo Kartagine.

V času bojev proti Pompeju za oblast v Rimu se je Cezarju posrečilo, da je vključil Pompejeve mornarice, ki je obvladovala morje, svojo vojsko neopazno izkrcal na albanski obali. Cesar je odhitel proti Draču, kjer je doživel poraz. Toda kmalu nato se je pri Farzalu postavil s sijajno zmago nad številčno močnejšim nasprotnikom. To je bil začetek Pompejevega konca, pa tudi konca rimske republike.

Vdor v Anglijo leta 1066

Normanski knez Viljem je leta 1066. začel stegovati roke po angleški kroni. Tedaj je namreč umrl angleški kralj Edvard Spoznavalec. Viljem je bil njegov sorodnik in zato je Normane popadel pohlep po angleškem prestolu. Medtem se je povzpela na oblast Herald, svak pokojnega Edvarda. Viljem s tem ni bil zadovoljen. Sklenil je napasti Anglijo in se polastiti prestola. Posrečilo se mu je, da je pristal pri Pevenseyu, se izkrcal z vojsko in pri Hastingsu porazil Heraldovo vojsko in si s tem priboril angleško krono. Ta zmaga je privedla do velikega preokreta v angleški zgodovini.

Napoleonov pohod na Egipt

Napad in izkrcanje na britanskih otokih je že Napoleona zelo mikalo. Ker pa je bilo izkrcanje zvezano s prevelikim tveganjem, je skušal z zasedbo Malte in zavzetjem Egipta omajati angleško pomorsko moč v Sredozemskem morju in odrežati kopensko pot v Indijo, ki je bila za angleško trgovino velikega pomena. Načrt je bil izdelan in junija l. 1797. ga je začel izvajati s tem, da je zasedel Malto. Napoleonu se je posrečilo, da je v bližini Aleksandrije izkrcal 40.000 mož, ne da bi angleški admiral Nelson to opazil. Odpor Mamelukov, ki so tedaj vladali v Egiptu, je v bitki pri piramidah z lahkoto strl in tako vkorakal v Keiro. Tedaj pa je dobil poročilo, da je angleški admiral v Abukirskem zalivu uničil vso njegovo mornarico razen dveh ladij. Zveza z domovino je bila s tem pretrgana. Zato se je v Egiptu oborožil in pripravil za nastop proti turški vojski, ki se je zbirala v Siriji. Oblegel je trdnjavo Akon, pa je ni mogel zavzeti, ker so jo z morja preskrbovali Angleži. Politični razvoj v Franciji je pripravil Napoleona do tega, da je poveljstvo v Egiptu prepustil drugemu generalu in se vrnil v domovino.

Nov Napoleonov vdorni poskus

Na evropski celine je ob začetku devetnajstega stoletja nastopilo zatíjše. Kazalo je, da je Napoleon oblast utrdil. Začel je pogrevati svoj stari načrt in pripravljati vdor na angleške otoke. Za-

Suhe gobe
po najvišji dnevni ceni
kupiše Sever & Komp.

čel je v velikem slogu graditi mornarico. Ne le, da je hotel nadomestiti pri Abukirju izgubljene ladje, pač pa je mislil zgraditi mornarico, ki bi bila kos britanski. Razen vojne mornarice je dal graditi tudi veliko prevozno ladjevje, ki naj bi ga prepeljalo čez morje. Ko je nastopil primeren trenutek, je dobil poveljujoči admiral ukaz, naj odpluje na morje in privabi k sebi angleško vojno mornarico, potem pa naj se nenadoma obrne in zavije proti Rokavskemu prelivu, da bi zaščitil prevozne ladje. Toda Nelson je spazil to nakano. Načrt je spodletel in francoska mornarica je bila prisiljena, da se je rešila v španska pristanišča.

Krimska vojna

Leta 1853 je izbruhnila vojna med Turčijo in Rusijo. Francija in Anglija sta se odločili pomagati Turčiji in sta poslali svoji mornarici v pomoč. Hoteli so Rusiji zadati občuten udarec in zato je angleška vlada sprejela predlog Napoleona III., da se napade Krim in zavzame trdnjavo Sebastopol. Francoski poslanik v Carigradu, grof Benedetti, je sicer izrazil težke pomisleke proti temu načrtu. Uresničenje tega načrta bi pomenilo, da bi tvegali velike izgube, ko je trdnjavo branilo 80.000 mož in 200 topov. Kazalo je, da se je vojaško vodstvo pridružil mnenju diplomatov in zato se je 64.000 mož angleške, francoske in turške vojske izkrcalo zahodno od Sebastopola pri Eupatoriji. Rusi so se grozeče nevarnosti hoteli ubraniti s tem, da so v pristanišču Sebastopola potopili več svojih ladij. Začelo se je pravo obleganje Sebastopola s kopnega. Rusi so sicer poskušali nasprotnika odrezati od morja, toda brez uspeha. Zato so pohiteli, da bi med zimo razširili utrdbe. Na spemlad in čez poletje so se bili hudi boji. Ko se je zaveznikom posrečilo zavzeti nekaj utrdb, so Rusi sklenili mesto zapustiti in so ga poprej večinoma še požgali. Zmagoviti zavezniki so zasedli le še ruševine nekaj ponosnega mesta.

20 letnica Lausanskega miru

Po Turčiji so bile ob tej priliki narodne slovesnosti

Ko je pred 20 leti vodil Ismet Ineni kot zunanji minister po sevrskem miru ponižane Turčije mirovna pogajanja v Lausannu, so se na trmoglavosti odličnega politika razbili vsi poskusi da bi škodovali Turčiji pri njenih narodnostnih pravicah. Tedaj so pripovedovali, da bi Ismet Ineni takoj zapustil zborovalno dvorano, če bi opazil še enkrat na pragu dvorane, ko so pripravili za zastopnike drugih držav udobne naslanjače, Turkom pa dali le navadne stole. S to majhno posebnostjo je hotel sam pokazati, da je moč doseči sporazum le na osnovi enakopravnosti.

Mnogo se morajo Turki zahvaliti njegovi državniški sposobnosti, da je po prvi svetovni vojni Turčija mogla doseči zopet svoje dostojno mesto med ostalimi narodi kot združeno ljudstvo. Prvi mir, ki se je sklenil v istem smislu kot v Versaillesu, Trianonu in St. Germanu, ni trajal dolgo.

Skalnata mesta v višini 4000 metrov

Kraljestvo Inkov še vedno raziskujejo

Pred več meseci se je komisija bavila s tem, da bi nadaljevala raziskovanja stare kulture Inkov v veleorju južnoameriških Andov. Kraljestvo Inkov se je v časih prodiranja Špancev razprostiralo na širokem zemeljskem pasu na zapadni obali Južne Amerike, kjer so danes države Equador, Peru, Bolivija, severna polovica Chilea in severno-zapadna Argentina. Pri zopetnih raziskavanjih so odkrili ostanke starih mest Inkov v izredni višini kakih 4000 metrov. Zelo strme, v pečino gorskega pobočja vsekane stopnice vodijo k tem mestom, ki se dvigajo visoko nad oblaki.

V višinah Andov, ki so danes pokrita z gostimi pragozdovi, so prosto ležali preostanki mest, ki so nam dali novo, presenetljivo sliko o visoki kulturi Inkov, tega gospodujočega razreda v predkolumbskem kraljestvu Peruja. Izkopanine kažejo, da so bile opremljene hiše Inkov s kopalnicami in vodovodi. Zanimiv je način zidanja hiš, ki so vse narejene iz lepo izrezljanih kamenitih kock. Apno je bilo pri Inkih kot gradbeni enov še neznano, zato so speli kamne z železnimi sponami in kljukami. Sledovi kulture Inkov so v skupnem področju prejšnje države Inkov kazali, da je narod znal izvršiti sijajne trdnjavske zgradbe. Izmed najnovejših prosto ležečih zgradb gorskih mest padejo v oči posebno mnogi ob strani stoječi zelo visoki

Izkrcanje na Galipoliju med svetovno vojno

Ponesrečen angleški nastop v Dardanelah je najtesneje povezan s Churchillovim imenom. Neposreden povod za ta nastop je dal ruski klic po pomoči. Turki so namreč Ruse na Kavkazu močno stisnili in zato so Rusi prosili, naj jih zavezniki razbremenijo. Pojavilo se je več načrtov, sklenili pa so vzprizoriti nastop mornarice v Dardanelah. 11. februarja 1915. se je začelo bombardiranje z morja. London z začetnim uspehom ni bil nezadovoljen, kajti večina zunanjih utrdb je bila razrušena. Mornarica se je lotila naloge, da bo podržala tudi srednji in notranji obrambni obroč. Tedaj se je dogodilo, da so tri bojne ladje zadele na mine in se potopile, tri druge pa so bile težko poškodovane. Poveljujoči admiral je dal napad ustaviti, pa je bil vzlic temu odločen, da bo vnovič poskušal svojo srečo. Medtem so pa v Londonu sklenili, da je treba nehati. Churchill, ki je bil tedaj mornariški minister, se je zavzemal za nadaljevanje, pa ni uspel.

Poznejše ugotovitve so pokazale, da bi se mogli branilci Dardanel držati le še kratek čas. Ako bi Angleži nadležali z napadom, bi v kratkem dosegli zmago. Po dolgotrajnih razpravah so se v Londonu končno odločili za združene pomorske in kopenske nastope na Galipoliju. Toda stvar je bila slabo pripravljena. Na razpolago niso imeli niti dobrih zemljepisnih kart, načrt pa je moral izdelati grški glavni stan. Končno so proti koncu aprila izkrcali 20.000 mož, toda nastop je bil drag. Kmalu se je pokazalo, da brez stalnih ojačenj ne bo uspeha, kajti branilec je dobil medtem dovolj časa, da je poskrbel za potrebna ojačenja. Angleška ojačenja pa so bila zmerom malenkostna in tudi prepozna. Churchill je tožil, da bi februarja zadostovale tri divizije, aprila bi jih bilo sedem, premalo, in deset bi jih bilo komaj kos svoji nalogi. Julija bi jih zadostovalo enajst, avgusta pa bi jih že štirinajst ne zadostovalo več. Vojni svet je bil neodločen in Churchill se je zaman boril, da bi duhove napolnil s pogumom. Ko si je nek general na kraju samem ogledal položaj, je bilo sklenjeno, da se akcija ustavi in Galipoli izprazni. Kmalu nato je Churchill izstopil iz vlade.

po zaslugi mladega narodnega gibanja v Turčiji pod vodstvom Kemal paše, ki se je borila z vsemi silami proti temu miru. Z mirom v Lausannu je dobila Turčija nazaj ozemeljsko edinstvo in so ji priznali vojaško in gospodarsko enakopravnost. Samo v vprašanju pravice prehoda skozi morske ožine so naredili nekaj omejitev. Zaradi odličnega vodstva turške politike so dosegli leta 1936. v Montreuxu spremembe posebnosti glede vprasanja morskih ožin. Leta 1939. je sledila zopetna razčlenitev Havayskega področja v nadaljnjem vodstvu neupogljive turške volje do pravice. Dejstvo, da Turčijo ni zadelo nesreča v zmešnjavah današnjega časa, moramo v prvi vrsti pripisovati nadalje vodstvu turške politične smeri in strogu izpolnjevanju nevtralnih pravil. Madžarska, ki občuti proti bratskemu turškemu narodu odkritosrčne simpatije in ki živi s Turčijo že stoletja v neprelomljivem miru, praznuje to obletnico s Turčijo z vsemi simpatijami. (Pester Lloyd.)

Z marsičem, kar mora vedeti sleherni izobraženec — Vas bo SEZNANIL

„SVET“

Skrivnosti z nevidnega bojišča

Vohunski spomini iz prve svetovne vojne

26

Tedaj so me prvič poklicali v pisarno k silno strogemu polkovniku Kogimu. Če hočem povedati natančno dan, moram reči, da je to bilo v sredo, 7. junija 1916. Ni ga dneva, ki bi ostal v mojem spominu zapisan tako za vselej, kakor ta dan.

Lahko si mislite, kako mi je bilo pri srcu, ko sem stopil v pisarno svojega vzvišenega predstojnika. Polkovnik je sedel pred ogromnim pisalnikom. Zatopljen je bil v delo in je sklanjal glavo nad kup listin. Zdelo se mi je, da ga kar ne smem motiti. Zato sem obstal na pragu, ne da bi se oglasil ali premaknil, gledal polkovnikovo plešasto glavo, ki se je lesketala v soncu, ter sem zadrževal sapo.

Tako je preteklo nekaj trenutkov, ki so se mi zdeli dolgi kakor večnost. Potem se je plešasta glava počasi vzdignila in prikazali so se mi naočniki z debelimi stekli.

Polkovnik me je s pogledom premeril od vrha do tal, potem pa mirno dejal:

»Koko je oide!« (Pridite sem!)

Tisti dan je zares bilo tako vroče, da je človeka dušilo. A ta trenutek, ko so se vame uprle polkovnikove oči, je vročina izginila. Še več. Zdelo se mi je celo, da me je nekdo vrgel v ledeno kopel.

Moj predstojnik mi je dejal:

»V Evropo boste šli!«

Malo je počakal, najbrž, da bi videl, kakšen učinek bo name naredila ta novica. Jaz sem bil pa tako osupel, da še ziniti nisem mogel, zakaj vse mi je začelo plesati po glavi.

Polkovnik je nadaljeval:

»Odšli boste čez dva dni. Med potjo se izpopolnjujte v jezikih, katerih ste se učili, in sicer kar se le da. Potovajte boste v civilni obleki. Na zunaj boste nastopali kot potnik trgovske družbe Mitsui.«

Spet je počakal in spet se mi je zdelo kakor da bi rad slisal moj odgovor. Zdaj sem se bil že toliko zbral, da bi mu bil lahko kaj povedal. A še preden sem utegnil odpreti usta, je spet povzel besedo on, rekoč:

»Vrnili se boste morda čez dve leti, ali čez tri, kadar boste pač dobili od nas zapoved. Bodite v stiku z različnimi našimi poslanstvi.«

Odgovoril sem mu, da se bom strogo držal njegovih navodil, ter skušal svojo nalogo izpolniti tako polno, kakor se bo le dalo, ker se zavedam kakšno zaupanje so mi predstojniki izkazali s tem.

Polkovnik mi je še dejal:

»Zdaj je v Evropi vojna. Videli boste dosti reči in se boste lahko marsičesa naučili.«

Ne vem, če sem povedal vse, kar mi je govoril polkovnik Ko-

gima. Toda moralo je biti približno nekaj takega, kakor sem povedal. Bil sem namreč tako razburjen, da navzlic pozornosti, v katero sem se silil, nisem razumel vseh njegovih besedi. Spominjam se samo, da sem prišel iz polkovnikove pisarne, pa obstal na hodniku, se prijel za čelo in se spraševal, ali sem vse to, kar se mi je medlo po glavi, sanjal, ali pa je bila resnica.

Ne vem kako dolgo sem premišljal in se spraševal, toda ko sem stopil po hodniku dalje, sem srečal dobrega stotnika Hirošija. Stotnik je najbrž vedel, kaj mi je polkovnik povedal in kakšno nalogo mi je dal, zakaj udaril me je po desni rami ter vzkliznil:

»Tako, tako! Ti si vojak, ki ga čakajo še lepe reči, prava kri se nikoli ne zataji. Videti je na prvi pogled, da si sin enega izmed sedemdesetih!«

Sele tisti trenutek, ko sem slisal stotnikove besede, se mi je razločno posvetilo, kaj se godi z mano. Spoznal sem, da so se mi odprla ena izmed najvažnejših vrat v življenju, taka vrata, na katere bi si sam morda ne bil nikdar niti upal potrkati.

Tedaj sem se spomnil svojega junaškega očeta ter njegove majhne prodajalnice v Kobeju, natlačene s pipami ter s škatlami za tobak.

Spomnil sem se matere, ki je zdaj nekaj let ne bom več videl. V duhu sem zagledal domačo hišico z verando, z jezerom ter s prastarim pritlikavim drevesom.

(Dalje.)

Samo do 5. avgusta

je še čas za prednaročilo ROMANA V SLIKAH

Quo vadis

Cena veliki knjigi (216 strani s 420 slikami, velikost četrta »Slovenca«, »Slov. domac« ali pol strani »Domoljub«) je: mehko vezana 32 lir trdo v polplatno vezana 45 lir v celo platno vezana na najboljšem papirju 85 lir Za stare ali nove naročnike »Slovenskega doma« mehko vezana 25 lir (»Slovenski dom« velja na mesec 11 lir.)

Pišite dopisnico na uredništvo »SLOVENSKEGA DOMA« Ljubljana, Ljudska tiskarna.